СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 184. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 9. серпня, 1928. VOL. XXXVI. No. 184. Jersey City, N. J., Thursday, August 9, 1928. THREE CENTS.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗАДЕРЖИТЬ НЕВТРАЛЬНІСТЬ

АЛЕ НА ДІЛІ ВСІ ДЕЛЕҐАТИ БУЛИ ЗА СМИТОМ. БУДУТЬ ЖДАТИ ЩЕ НА ПРОГРАМОВІ БЕСІДИ ОБОХ КАНДИДАТІВ.

АТЛЯНТИК СИТІ, Н. Дж., 7. серпня. — Екзекутивна Рада Американської Федерації Праці ухвалила не вмішуватися до президіяльних виборів і офіціяльно не заявлятися ні за Смитом ні за Гувером. Проти цего виступила була значна опозиція, яка хотіла перефорсувати ухвалу за Смитом по тій причині, що всі делеґати були в дійсности за тою кандидатурою. По ухвалі зрезиґнував зі свого становища касіер Федерації Д. Тобін, котрий найбільше побивався за Смитом.

Екзекутива станула на тім, що плятформи обох партій невистарчаючі. Ні один з кандидатів не заняв ясного становища в справі інджокшен і в інших робітничих справах. Тому треба ще пождати на програмові бесіди кандидатів, заки робітництво буде могло рішитися, за ким йому треба голосувати.

ГУРАҐАН У ФЛОРИДІ.

НЕМА ТОЧНИХ ВІДОМОСТЕЙ ПРО ШКОДИ, БО ТЕЛЕФОНІЧНЕ ПОЛУЧЕННЯ ПЕРЕРВАНЕ. В ДЕНЬ БУЛА НІЧ, ТАК ВЕЛИКА ЗАЛЯГЛА ТЕМНОТА. ПРО ГУРАҐАН ПОВІДОМЛЕНО ПЕРЕДОМ НАСЕЛЕННЯ З ВАШІНҐТОНСЬКОГО МЕТЕОРОЛЬОҐІЧНОГО БЮРА.

ВЕСТ ПАМ БІЧ, Флорида, 7. серпня. — Американська телефонічно-телеґрафічна компанія повідомила, що від 9 год. вечером перерване всяке получення з Флоридою, яку навістив страшний гураґан, який бушував на Багамських островах і посувався в напрямі Флориди. Яка шкода в людях і маєтку, на разі не знати. Може не буде надто велика принаймні в людях, бо населення було повідомлене кількома наворотами про наближуючуся бурю. Всі човни та менші яхти стягнено з моря та переведено їх в затише. Відомо тільки, що жертвою гураґану впав величавий булевард у Пам Біч, який пірвали морські филі.

ТАНІ ЗАРУЧИВСЯ.

КАЖУТЬ, ЩО ОЖЕНИТЬСЯ З МІЛЮНЕРКОЮ. НАРЕЧЕНА НІ НЕ ПРИЗНАЄТЬСЯ, НІ НЕ ПЕРЕЧИТЬ.

НЮ ЙОРК, 7. серпня. — Всі часописи рознесли чутку, що Джін Тані, чемпіон тяжкого боксу, заручений та що до місяця має бути весілля. Нареченою має бути Мисс Мейрі, Джозефин, Ролянд Лодер з Ґрінвіч, Конн., котрої померший батько, міліоновий залізний фабрикант, був сестрінком А. Карнеґі.

СМИТ БУДЕ ВІДПОВІДАТИ В ЦЕРКВІ.

ВИЗИВАЄ БАПТИСЬКОГО ПАСТОРА, КОТРИЙ НАЗВАВ СМИТА НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ МОРАЛЬНОГО ПРОҐРЕСУ ТЕПЕРІШНЬОЇ АМЕРИКИ. ПАСТОР ГОДИТЬСЯ НА ДЕБАТУ, АЛЕ В МЕДИСОН СКВЕР ҐАРДЕН, ЩОБИ БІЛЬШЕ ЛЮДЕЙ МОГЛО ЇХ ПОЧУТИ.

НЮ ЙОРК, 7. серпня. — Др. Джан Стратон, пастор Кальварійської, баптиської церкви в Ню Йорку, заатакував минувшої неділі ґовернора Смита з проповідальниці називаючи його найбільшим ворогом морального поступу і політичної мудрости. Смит вислав до д-ра Стратона письмо, в якім взиває його запросити Смита до церкви і в його присутности повторити всі ті закиди та дати йому можність на них відповідати.

Др. Стратон згодився на те, але радив відбути таку дискусію в Медисон Сквер Ґарден і в однім з міст на полудни, щоби була нагода для більшого числа людей познайомитися з закидами і відповідю Смита.

БУДУЧНІСТЬ У ЛІТАЮЧІМ КОРАБЛІ.

ТАК ЗАЯВЛЯЄ КАПІТАН КОРТНЕЙ ПО НЕВДАЛІМ ЛЕТІ.

НЮ ЙОРК, 7. серпня. — Британійська Торговельна Палата влаштувала обід в честь капітана Кортнея, що щасливо вöратувався, впавши зі свого гидропляну в море. Якраз підчас лончу прийшла відомість, що той гидроплян добачив корабель Вальпрато та що готов його забрати з собою. Капітан Кортней заявив, що він буде пробувати ще раз летіти і не жалував того, що йому лет не пощастився. Він каже, що набрав доброї практики. Заразом твердив, що вже на протязі кількох літ буде проведена воздушна комунікація мі жЕвропою й Америкою, але вона буде відбуватися при помочи гидроплянів.

СОВІТИ ЗАГРОЖУЮТЬ ДАЛІ КИТАЄВИ.

КОЛИБ ПРОВАЛИВСЯ НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ УРЯД, З ТОГО СКОРИСТАЛАБ СОВІТСЬКА ПРОПАҐАНДА. ТАК ГОВОРИЛИ В ПОЛІТИЧНІМ ІНСТИТУТІ В ВИЛІЄМСТАВН.

ВИЛІЄМСТАВН, Масс., 7. серпня. — Сегоднішний день був призначений розглядам китайської проблеми. Дискусію розпочав російський генерал царських часів Яхонтов. Він підніс, що коли другі держави будуть спріяти Японії і її політиці в Манджурії і не підуть на зустріч націоналістичному китайському урядови, то цей уряд готов кинутися знова в обійми Совітської Росії. Інші бесідники не поділяли тої думки, а твердили, що націоналістичний уряд має сили і переведе цілком певно цілковите обєднанне Китаю, а з большевизмом нічого спільного мати не схоче. Більшість одначе заявилася за тим, щоби европейські держави були осторожні, бо совіти можуть ще вернути до впливу в Китаю, бо там відносини ще не упорядковані.

БУДЕ ЗАВЗЯТА БОРОТЬБА.

ПАЛЬО АЛЬТО, Кал., 6. серпня. — Секретар війни Дейвис певний, що Гувер стане стідуючим президентом. Але це не піде так легко, як думає дехто з републиканців. Гувер буде мусів звести з демократами завзяту боротьбу в стейтах: Ню Йорк, Месечузетс, Місурі і Висканзин.

ВИРАТУВАВ З КАТАСТРОФИ Й ОЖЕНИВСЯ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Н. Й., 6. серпня. — Ришард Локвуд, багатий купець і ветеран світової війни, літ 36, плянував по смерти матери відбути подорож довкола світа. В той спосіб попав на Вести, а там в залізничу катастрофу, а підчас катастрофи на Мисс Гелен Рода з Сен Франсиско, літ 29, скінчену університетську студентку. Подорож та і катастрофа закінчилися на разі — подружем.

ЗА „МАРСЕЛЄЗУ".

У мадридськім „Урядовім Вістнику" видрукований присуд повітового суду в Торельодонер на бурмистра згаданого міста, священика і трох громадян, засуджених на 10,000 пезет, за те, що на хрестинах внука бурмистра казали орґаністови грати „Марселєзу".

ГРІМ УДАРИВ У КОСТЕЛ.

З Стокгольму повідомляють: У селі Паркано на кордоні Фінляндії підчас богослуження, в моменті, коли шкільні діти приступали до причастія, вдарив у костел грім: Повстала паніка, якої жертвою впало дві особи, а дві особи згинули під падучими бальками. На загал, 80 осіб є тяжко ранених, при чому стан декотрих безнадійний.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Урядникам і Членам відділу 247-го в Wilmington, Del., подається до відома, що на збори, які відбудуться в пятницю, дня 10-го серпня с. р. в шкільній гали 608 South Heald St., о год. 7-мій вечером прибуде головний предсідатель У. Н. Союза Т. Грицей.

Проситься всіх урядників і членів відділу 247. У. Н. Союза явитися точно в означенім часі і місци для полагодження важної справи.

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар У. Н. С.

„ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА!".

В мужеській школі в Косові директор школи п. Корковський підчас співу „Єще Польска..." завважив, що один з учнів не співає. Розгніваний цим почав силувати його до співу, але цей відмовився. На запит, хто його до цього намовив, хлопець заявив, що ніхто. Тоді директор вхопив тростину й почав дитину бити. Хлопець не скривився, але встав, взяв книжки й, виходячи, в дверях сказав: „Ще не вмерла Україна!"

ТЕРНОПІЛЬСЬКІ „КУЛЬТУРНИКИ".

Дня 26. червня відбулося в Тернополі „Спортове Свято" всіх середних шкіл, у якім приймала також участь українська ґімназія. Похід відбувся вулицею Міцкевича перед очима міської старшини, вулицею Качали, Сокола, Коперника й Тарнавського, на площу біля міського парку. Тут підчас промови директора польської ґімназії Ліпкевіча ученики польської ґімназії почали кидати камінням і одним розбили голову Яримовичеві, ученикові низчої ґімназії. Всі учні зараз розійшлись домів.

НОРВЕҐІЯ НЕ ХОЧЕ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ГОСТЕЙ.

Норвеське посольство у Москві відмовилося дати візи делеґації большевицьких профсоюзів із Догадовим на чолі. Делеґація хотіла поїхати до Осльо на засідання комітету порозуміння большевицьких і норвеських профсоюзів. Большевицькі ґазети у звязку з цим гостро атакують норвеський уряд, заявляючи, що це діється з англійської інспірації.

СТРАШНА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

З Лондону повідомляють: Поблизу Дарлінґтону трапилася страшна залізнича катастрофа, в якій втратило життя 18 осіб, а 40 віднесло тяжкі рани. Безпосередньо перед виїздом на двірець наїхав товарний поїзд на прогульковий. Один паровик вивернувся, другий станув поперек шляху, три вози розбиті. Місце катастрофи уявляє собою страшний вид. Причина досі невияснена.

НЕ ПОВЕЛОСЯ.

Большевицька господарська преса признає вже тепер, що всі адміністраційні репресії совітського уряду, що зміряли до успішного переведення хлібозаготівельної кампанії, цілковито завели. Большевики, щоби унеможливити селянам відпродавати збіжжа приватним купцям та не допустити до захования його, заборонили влаштовувати по селах традиційні т. зв. сільські базари, ставили стежі Д. П. У. на сільських дорогах, щоби не допустити до вивозу збіжжа та конфіскувати його й т. д. Все те не довело до ніякого успіху, а навпаки, ще більше загострило боротьбу між селом та совітською владою.

ЗІ СВІТА

ВІДЕНЬ. — Два найліпші віденські спеціялісти та найбільший мінхенський експерт виїхали до Загребу ратувати життя лідера хорватських селян Радіча, постріляного в скупщині.

ПАРИЖ. — Не встигли Поляки вивтікати з океану, напудившись можливої смерти, як нові кандидати готові завоювати лаври. На цей раз Французи, котрі полетять через південну частину Атлянтику.

РОН АЕРОДРОМ, Німеччина. — Віденський авіятор Ґляєр Кронфельд установив новий рекорд на лет без мотора. Він літав три години і три мінути та піднімався на висоту 450 метрів.

РИМ. — Папа Пій нагородив ґенерала Нобіле медалею за лет та стручення хреста на північному бігунови.

БУКАРЕШТ. — Недалеко Букарешту вибух форт місцевої кріпости. 6 людей забито. За вибухом виникла пожежа, яку вдалося загасити щойно на другий день. Воду прийшлося брати з озера, яке знаходиться поблизу.

ЛОНДОН. — Принц Валії відїхав сьогодня до Бельґії, куди направився леґіон анґлійських ветеранів, які мають відвідати Фляндрію та Вальонію, славні з крівавих битв.

ТОКІО. — Японці занепокоєні тим, що жінки все більше конкурують з чоловіками на полі роботи. Число працюючих жінок інтензивно збільшується, подібно як і в Америці, де жінки зайняли місця по фабриках та в офісах. В 1920. році звернулося за роботою в аґенства по підшуканню роботи 5,600 жінок. В 1924. році число бажаючих стати самостійними виросло до 82,000, а в 1925. було зареґістровано вже 100,000 жінок.

ПЕКІН. — Шеф штабу ґенерала Ченг-Кай-Шека, ґенерал Го-Юнґ-Чинґ, заявив, що китайська армія нараховує 2,200,000 людей. Ґенерал Го признається, що армія коштує багато сотень міліонів долярів. Жовнір китайської армії має на рік 100 золотих долярів. В це число не входить армія забитого Чан-Тсо-Ліна, яка вийшла з Китаю в Манджурію.

ПАРИЖ. — В одному з ресторанів коло Східного двірця власник дому додумався до нового винаходу. На тарелях вирізав коротку фразу: „Дякую", і кожний костумер, зївши страву, находив цю напись.

ПЕКІН. — Модернізація Китаю йде повним ходом. Видано розпорядження, забороняюче дівчатам обвивати ноги, щоби їх штучно робити малими, а тим жінкам, що вже покалічені і носять спеціяльні черевики, наказано зняти дикунську обуву.

Таксамо заборонено курення опіюму.

ТРАВЕМЕНД, ЛЮБЕК, Німеччина. — Тут відбувся перший пробний лет трансатлянтійського аеропляна „Рорбах-Ромер", який може підняти 15 тон. Два другі подібні будують у Берліні. Новий літак курсуватиме між Европою та Південною Америкою. Аероплян має три мотори по 720 кінських сил та зможе летіти 2,500 миль — на 500 миль далі, ніж простір між Ірляндією і Новою Фунляндією.

ПОВІТРЯНА ПРОПАСНИЦЯ ПОЛЯКИ ДУМАЮТЬ ПОПРАВИТИСЬ

ЗАЧУВАЮТЬ, ЩО ВАРШАВА НАКАЗАЛА ЛЕТІТИ, НЕ ДИВЛЯЧИСЬ НІ НА ЩО. НОВІ ОХОЧІ ДО ЛАВРІВ ЛИНДБЕРҐА.

ОПОРТО, Портуґалія, 7. серпня. — Аероплян, який вилетів учора з Ле Бурже, перевезе польських авіяторів з Портуґалії в Париж, звідкіля вони старатимуться знова летіти. Тут кружляють чутки, що Поляки одержали наказ летіти до Америки, не дивлячись ні на які перепони. Кажуть, що польські авіятори знали, що рурки, які нібито примусили їх повернути з середини дороги, не були в порядку та що треба було ліпше оглянути аероплян. Та вся Польща була невдоволена з довгих приготовань і, мовляв, через те Варшава наказала летіти.

Від кого саме прийшов приказ — невідомо. Якби авіятори летіли далі, то змогли би були прибути до Ню Йорку, тим більше, що погода спріяла. Аж зі середини дороги вони зачали тікати до Европи. Один з них заявив кореспондентам ґазет, що збирається летіти знова. Попсований „Маршалек Пілсудскі" находиться в Опорто, куди виїхали механіки для його направи.

ВАРШАВА, 7. серпня. — Поляки таки хочуть летіти. Повідомляють, що двох авіяторів, Ковальчук і Котлицький, вже прибули з Варшави до Торну, звідкіля мають зачати лет. Напрям лету буде той, по якому летіли німецькі авіятори, то є через Ірляндію на Нову Фунляндію. Аероплян типу „Бремена" має силу 1200 коней.

АКОСТА ГОТУЄТЬСЯ ТАК САМО ДО ЛЕТУ.

ПАРИЖ, 7. серпня. — Берт Акоста повернувся з Німеччини до Ле Бурже, де він одержав новий аероплян Юнкерса для перелету через океан зі сходу на захід. Аероплян належить Американцеви Левінови, котрий минулого року разом з Чемберлейном перелетів з Америки у Німеччину. Акоста відомий з лету капітана Бирда, який відїзджає в експедицію до південного бігуна.

НІМЦІ ЛЕТЯТЬ З БЕРЛІНА ДО МОСКВИ.

БЕРЛІН, 7. серпня. — Німецький авіятор барон Фридрих Коль летить з Берліна до Москви, між якими є віддаль 1700 миль. Коли лет буде добрий, то летун продовжить його до Теґерану (Персія).

31 ОСІБ НАЙШЛИ СМЕРТЬ У ПІДВОДНОМУ ЧОВНІ.

БУЛО ЧУТИ СИҐНАЛИ ДОВШИЙ ЧАС. З ХВИЛІ КАТАСТРОФИ ПРОЙШЛО БІЛЬШЕ НІЖ 34 ГОДИН.

РИМ, 7. серпня. — Як виясняється, в підводному човні, що затопився на Адрійському морі, було 31 людей. Від хвилі катастрофи минуло більше ніж 34 годин. Підводна лодка Ф-14 є малого типу і надається лише для сторожевої служби по охороні побережа. Побудована в 1916 році. Тому надія на виратування моряків була мала. Так і сталось. Коли піднесли субмарину, найшли всіх 31 моряків неживими.

БОЛЬШЕВИКИ І ПІДПИСАННЯ ПРОПОЗИЦІЇ КЕЛОҐА.

ЗАПРОПОНУЮТЬ БОЛЬШЕВИКАМ ПІЗНІШЕ.

ПАРИЖ, 7. серпня. — В тутешніх диплбоматичних колах не мають нічого проти підписання большевиками пакту про оголошення війни поза законом.

Але через те, що большевики твердять, що без диктатури пролетаріяту мир неможливий і не погодкуються на услівя, які переняли всі держави, участь Москви виключається. Деякі визначні дипльомати кажуть, що підписання большевиками пропозиції Келоґа зміцнилоб угоду, але якби то те все сталося без комуністичної полеміки.

Одночасно виступи Чічеріна та Літвінова направлені в одну ціль — провалити проект Келоґа як небольшевицький.

Можливо, що коли великі держави проект підпишуть, то пізніше разом з малими державами запропонують підписати його і большевикам.

РАДІЧ УМИРАЄ.

ПРАВИТЕЛЬСТВО СТЯГАЄ ДО ЗАГРЕБУ ВІЙСЬКО.

ВІДЕНЬ, 7. серпня. — По наспівшим сюди відомостям Стефан Радіч находиться в дуже критичному стані й з хвилини на хвилину очікують його смерти.

Правительство, боячися ворохобні, стягає військо. Кілька нових полків прийшло до Загребу.

Вчора розповсюднились чутки, що хорватський лідер помер і тисячні юрби окружили віллю Радіча.

Сотні днюють і ночують біля дому та чекають на відомости про стан здоровля постріленого депутата і селянського лідера.

ПОЛЬЩА ВСТАНОВИЛА НОВИЙ РЕКОРД СУДОВОГО ПРОЦЕСУ.

21,000 ЛЮДЕЙ ВІДПОВІДАЛИ ПЕРЕД СУДОМ.

РЯШІВ, Польща, 7. серпня. — Польща за час свого існування уславилася великими процесами, але все таки такого процесу, як тепер є в Ряшові, певно світ не знає. Тут збанкротувало кооперативне товариство „Нуза", а поставлені перед суд фабриканти та торовці склали поважне число: 21,000. Для перевезення їх до Ряшова треба було 12 потягів.

Суд відбувався під отвертим небом, для чого спеціяльно побудували трибуну для суддів та лавки.

ВЕРЕСЕНЬ — МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey-City Rates;		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО РОБОТИ — ВЖЕ ТЕПЕР

Коли ми вже третим з ряду наворотом пишемо про СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА, то робимо це тому, щоби вказати загалови наших членів про вагу справи. А в дальшу чергу, щоби ВКАЗАТИ ВІДІЛОВИМ УРЯДНИКАМ на те, що треба вже тепер розпочати негайну акцію за тим, щоби грошева кампанія в користь Сиротинця-Захисту, яка має бути переведена в місяцю вересні, могла бути видатною. Бо вже тепер треба урядникам по відділах нарадитися, яку саме акцію треба повести. А там, де є більше відділів У. Н. Союза, треба взяти одному з відділів ініціятиву і скликати наради урядників всіх відділів, щоби застановитися, чи не можна би всім місцевим відділам влаштувати якусь спільну акцію в користь Сиротинця-Захисту. Таку ініціятиву може легко підняти найстарший місцевий відділ. На таких нарадах можна застановитися, що краще може вдатися і принести більший успіх: пікнік, фестин, концерт, представлення чи може навіть віче. А де нема відповідних сил, можна запозичитися другими з поблизьких місцевостий, де є відділи У. Н. Союза. Бо в справі Сиротинця-Захисту повинні всі відділи, місцеві і позамісцеві, поступати згідно і йти одні другим на руку. Цеж наша спільна справа, наше спільне добро.

Це все повинно одначе бути зроблене ще в тім місяцю. Треба вже тепер відділовим урядникам ту справу підготовити і прийти на місячний мітинґ перед членство з виробленим пляном і піддати його під остаточне одобрення членів.

Комітет Сиротинця-Захисту не думає вязати відділових урядників чи членство якимсь певним пляном в справі переведення грошевої збірки на Сиротинець-Захист. Комітет обмежується тільки до того, що піддає деякі думки, а решту залишає ініціятиві відділових урядників і самих членів по місцях. Відносини по місцевостях, по яких розкинені наші відділи, такі ріжноманітні, що годі вести всюди ту акцію після якогось одного пляну. Всюди треба пристосуватись до місцевих обставин і зробити це, що можливе. Одна тільки залишається вимога, а це та, що ТРЕБА ЩОСЬ ЗРОБИТИ В КОРИСТЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ І ТО ТРЕБА ЗРОБИТИ КОЖДОМУ ВІДДІЛОВИ І КОЖДОМУ ЧЛЕНОВИ. КОЖДИЙ ЧЛЕН У. Н. СОЮЗА ПОВИНЕН ПРИНЕСТИ ЯКУСЬ ЖЕРТВУ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ І ТО ПРИНЕСТИ ЇЇ В МІСЯЦЮ ВЕРЕСНІ, БЕЗ ОЛЯДУ НА ТЕ, ЧИ ВІН ВЖЕ НА ТУ ЦІЛЬ СВОЮ ЛЕПТУ ДАВ, ЧИ НІ.

А коли в той спосіб відділові урядники і загал нашого членства оту ВЕРЕСНЕВУ КАМПАНІЮ ЗА СИРОТИНЦЕМ-ЗАХИСТОМ порозуміють, ми можемо бути певні, що та кампанія вдасться і вже в короткому чаґі на землі Вашинґтона буде пишатися ВЕЛИЧАВА БУДІВЛЯ, НА ЯКІЙ БУДЕ ВИДНІТИ НАПИС: СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА. Вже в короткому часі будемо мати отже будівлю, що буде гордістю не тільки У. Н. Союза, але і всієї нашої іміґрації в Америці.

ХОЧ КІЛОК ЙОМУ НА ГОЛОВІ ТЕШИ

Таку поговірку український нарід склав про людей, до яких жадні факти, жадні арґументи не промовляють. Такі люде творять собі власні, на піску збудовані теорії, роблять з них потім потрібні їм висновки і добувають з них фальшиві арґументи, з якими йдуть до бою проти своїх противників. І щоб ви не писали, щоб ви не говорили, щоб ви не робили, вони завжди вигадають причини, ізза яких ведуть напади на вас. Їх зовсім не обходить те, що причини їх нападу вигадані ними самими. Навпаки, чим більше вони розуміють, що в дійсности не істнує те, проти чого вони воюють, та що вони воюють лише з вітряками, тим запальнійша буває їх боротьба. Недостачу фактів, брак арґументів вони заступають брутальністю й безличністю свого нападу та нестримаhistю свого темпераменту.

Щоб ми не писали, щоб ми не говорили, воно все завжди буде немиле нашим противникам. Ще більше воно немиле для них тоді, коли воно вибиває зпід їх ніг їхню власну базу. Їм завжди здається, що тільки вони можуть так думати, а більш ніхто, що тільки вони можуть висовувати певні арґументи, певні теорії, а більш ніхто. Тому часто саміж борятьня проти того, що колись проповідували, бо їм здається, що їх противники висовують щось нове. Булоб все це смішним, колиб воно не було таке траґічне, бо вносить розбрат в національний фронт, вносить непотрібне баламутство в національні маси. З цього звичайно користають лише наші вороги. Коли хто хоче прислужитися ворогам своєї нації, то цього найліпше він досягає тоді, як починає творити свій сектантський ґурток, фанатизує його й напрявляє всі свої сили на підрив авторітету впливу певних національних орґанізацій.

З такими осібняками трудно боротися та й немає потреби. Їх може направити хіба лише могила, або дійсна катастрофа, коли вони побачилиб себе також придавленими румовищем того, проти чого з таким завзяттям боролися. Годі промовляти до льогіки таких осібняків, бо льогічно вони думати не вміють. Годі промовляти до їх патріотизму, бо патріотизм у них підмінений особистим самолюбством. Годі промовляти до них в імени інтересів цілого народу, бо це все покривається в них власним інтересом, все одно чи матеріяльним чи інтересом задоволення власної пихи.

Отож полемізувати з такими типами це лише даремна витрата часу, сил та енерґії. Недоцільно від щоденної плянової праці звертати на манівці для полеміки з тим чи з иншим осібняком, до яких пристала також і. друга народня приказка: „ти йому в очі ....., а він каже, що дощ іде". Тому нехай ніхто не дивується, що ми часто не звертаємо зовсім уваги на ріжні напади й випади проти нас. Ми вважаємо полеміку з такими типами непотрібною, недоцільною й несеріозним ділом. А коли й даємо їй місце, то відводимо її дуже часто до відділу „жарти". Бо того рода „політично-національна" праця є лише жарти. Правда, ці жарти болючі, криваві жарти на тілі нашого народу, коли він бореться за своє істнування, але що робити, коли є людці, що навіть і в час чуми бенкетують.

Особливо, коли напади наших ворогів переступають всякі межі полеміки культурних та цивілізованих людей, ми перестаємо реаґувати на них. Дозволяємо собі лише час від часу подати факти, що характеризують моральність наших противників у звязку з їх громадською діяльністю, факти, що характеризують їх національно-народну діяльність, а також виступаємо проти тих орієнтацій, які вони проповідують, коли бачимо, що ті орієнтації роблять шкоду національній справі. Але це ми робимо рідко і взагалі стараємося як найменьше входити в полеміку з такими противниками. Лише час від часу викриваємо фальш та зло їх „політиканства". Робимо це лише для того, щоби відкрити громадянству ті внутрішні причини, які породжують шкідливу діяльність своїх ворогів українського народу. Ми певні, що коли громадянство їх зрозуміє, то тоді вже руїнникам національного життя не поведеться більше в розкладовій праці. І коли ми бачимо, що вже покладений кінець руїнницькій праці цих ворогів нашого національного визволення, ми припиняємо зовсім навіть згадувати про них, хоч вони з великим запалом і продовжують ґаласати та особисто нападати на нас. Наша мовчанка й не реаґування на їх шалені напади означає перемогу над ними, а не поразку, як то хотять представити наші противники. Переконувати їх ми не ставимо собі завданням, памятаючи народню поговірку, що послужила наголовком для цієї статті.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Д. Я., Ню Йорк. Сиротинець-Захист У. Н. Союза буде мати цілком інакшу підставу. Він буде побудований на здоровій економічній засаді, а не на жебранині. Це буде в повнім значінню слова **Народна Інституція.**

І. В., Нюарк, Н. Дж. На жаль, не можемо Вам подати бажаної Вами адреси, бо її не маємо. Спомини „З битв о Львів" одержали ми ще перед кількома літами.

Т. К., Пасейк, Н. Дж. Коли редакція чогось не містить, то видно, що є на те причини. Ви мабуть не вичитали ще в ніякій американській ґазеті, щоби вона виправдувала себе, чому одну річ поміщує, а другу відкидає. А прецінь вона одержує денно сотки ріжних писем, які з ріжних причин ідуть до коша.

Член У. Н. С., Від. 177. Пишіть на таку адресу: Др. Кость Левицький, Львів, Підвалє, 7.
Шікаґо, Ілл. Пропущено в спиcі жертводавців з протестаційного віча з 24 червня імя гром. Омеляна Городиського, котрий зложив $2.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВИСОКА ПОЛІТИКА, ЧИ ПРОВОКАЦІЯ?

Я, український хлоп, син селянина, ще від двацятого року придивляюся „мудрій" політиці редактора нюйорського „Руського Селянина" та докторовому „ратуванню" темного хлопа. Слідж за нею, бо такі справи мене цікавлять. Та найбільше мене схвилювало, коли побачив, що „мудра" політика презбитеріянського професора вскочила нарешті до „Нового Свята". Ціль тієї дописі звернути увагу американських Українців, як то тепер погоджуються „Нови Свят" в Ню Йорку з „Тризубом" в Парижі і з „Руським Селянином", який то чим далі тим сміліше обороняє Андрія Левицького і „поважний" орґан „Тризуб". Десь так тому рік взад бував наш презбитеріянський професор в Парижі.

З початку ходив він там навколо, зазираючи в ріжні боки нашої еміґрації. Там він набрався духа з „Тризуба", а набравшись хоробрости і повернувши до Америки, стругнув „Схід і Захід". І пішло. Приятелі з „Нового Святу" похвалили доктора і написали 28 марта 1928 р. що „Українци моґом жиць і розвіяць се народово індоц тилько з Польском". Др. Цеґельський потвердив те, що писав „Нови Свят" ще 9. мая 1927. року, коли містив таке: **„Бленди політікі польскей в справе України"**, або ще раніше, бо в 1925 році, коли „Нови Свят" писав: **„Українци і Польска"**, та **„Не бендзе України без Польскі"**.

Отже хто читав ті статті, то не помилиться, коли „Руського Селянина" назве польською ґазеткою на українській мові. „Тризуб" давно вже, ще зі свого започаткування, обороняє польську політику супроти України, а „Руський Селянин" щойно від кількох місяців зачав потрохи признаватись до цего. Редактор ніби кричить та кличе боротись супроти Москви, і тим криком хоче закрити Польщу. Проти Москви досить кричать уже Наддніпрянці, які ліпше від галицького доктора знають обставини та способи боротьби з Москалями. Точнісенько, як українські большевики кричать проти Поляків, а проти Москалів замовчують. Большевики тягнуть за Москвою, Цеґельські та „Тризуби" за Польщею, а український народ стоїть і плаче, обшарпаний та поневолений і Заходом і Сходом.

П. Ґоїв, Ню Йорк, Н. Й.

ЗНОВУ СКАНДАЛЬНИЙ ПРОЦЕС У МОСКВІ.

Перед московським судом покінчився саме незвичайно скандальний процес пролетарських поетів Жидів Альтшулера та Анохіна й третього Авруценка. Всі вони були членами Союзу пролетарських поетів, Альтшулер був секретарем. Згадані знасилували у звірський спосіб студентку Соню Ісляєву, яка відтак поповнила з розпуки самогубство. Цікавий був спосіб оборони цих пролетарських „поетів". Оборона станула на становищі, що всі вони належали до леґальної організації „Ліги Любови" та що їхнє поступовання виникло „з глибокого пересвідчення, що таке поступовання є вповні однозгідне з новою комуністичною мораллю".

Скандал був всетаки на стільки яркий, насильство на стільки звірнине, що суд не відважився звільнити обвинувачених. Альтшулера присуджено на 6, Анохіна на 3, Авруценка на 4 роки тяжкої тюрми.

Присуд московського трибуналу викликав велике обурення серед нового пролетарського „поетичного" нарибку. Засуджені відкликалися до Найвищого Союзного Суду, який однак присуд затвердив.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

В. Кедровський.

1917 РІК.

(178)

Трицять четвертому корпусови, підкомандою ґен. Скоропадського, наказано зробити заслони Київа від фронтів в секторі вправо від Дніпра, пересікаючи залізничі лінії від Київа на Знаменку, Жмеринку, Іскорость. Згодом, при розпочаттю формальної війни з большевиками ще й залишилося сектором оборони Київа 34. корпусом.

3. грудня. В ночі всі штаби від полкових до армейських, разом з усіма технічними апаратами захоплені на Румунському фронті українськими військами. В Бердичеві (штаб. півд.-зах. фронту) ми захопили в свої руки девять большевицьких панцирних авт і залізничий двірець, таким чином там все перейшло в наші руки. В Ясах при штабі фронту утворено комісаріяти з представників національностей. Після арешту начальника штабу ґенер. Вороновського та ґенер.-квартірм. Ступіна, увесь штаб визнав Центр. Раду. Я після чотирох розмов з Ставкою Головного командування виключив ці фронти з її телеґрафу.

Події ці були останнім акордом в процесі утворення самостійного українського фронту проти осередніх держав. Це робити було вирішено Ґенеральним Секретаріятом ще 23. падолиста, коли остаточно виявилася розкладова політика большевицької Ставки в армії та ворожа до. України. Тоді секретаріят ухвалив таку постанову:

„Події, які відбулися в квартирі верховно-командуючого, порушили оперативний звязок фронтів, що грозить небезпекою українській території, з огляду на всі можливости до підписання умов миру включно.

„Переговори в справі перемиря, які почалися, вимагають обєднання й координування цієї справи на цілім українськім фронті та його суцільности для збереження умов перемиря обома воюючими сторонами. При збереженню цього можна дійсно захистити всю територію Укр. Нар. Републики.

„Тому Ґенер. Секретаріят проголошує південно-західний і румунський фронт за єдиний український фронт, входячи щодо румунського фронту в порозуміння з румунським правительством і автоматичною Молдавією, і ставить цей єдиний фронт у всім обемі його роботи й завдань під свій провід, про що повідомляє квартиру верховного головнокомандуючого для координовання роботи українського фронту з иншими фронтами російської републики.

„Полишаючи на разі розділ українського фронту на дві частини, як це було досі, Ґенеральний Секретаріят приступає одночасно до розроблення форм тіснішого контакту між штабами південно-західного й румунського фронтів.

„В звязку з цим Ґенеральний Секретаріят уважає необхідним істнування окремих комісарів при тих штабах з представників військових орґанізацій, рад і комісарятів.

„Рівночасно, виконуючи давніші бажання українського народу всіма своїми силами захищати свій фронт, Ґенеральний Секретаріят повідомляє всі українські військові частини на всіх фронтах, що він вживає заходів до переведення українських частин з инших фронтів на український фронт, рахуючись з загальним положенням фронтів.

„Усі неукраїнські частини на українськім фронті повинні знати, що оборона українського фронту охороняє також єдність усього фронту всієї Росії й дає можливість заключити мир на користь всіх народів Росії. Тому неукраїнські військові частини обовязані виповнити совісно й чесно свої обовязки супроти охорони українського фронту, бо загальна охорона цього фронту захищає загальні інтереси народів усієї Росії.

„В цій загальній роботі для охорони всього фронту бере участь дружня й союзна румунська армія та частини молдавських військ.

„Проголошуючи перемиря на українському фронті іменем української народньої републики, Ґенеральний Секретаріят уважає необхідним дальшу роботу в справі негайного заключення миру вести в порозумінню з союзними державами".

Тут, як я вже казав і раніще, Ґенеральний Секретаріят заговорив про проголошення перемиря „пост фактум", коли воно вже фактично було встановлене помимо його, й взагалі без співучасти Українців. Цим він хотів, крім того, щоби придбати собі в очах народніх мас козир миру, яким грали большевики, ще вирвати у них можливість вести мирові переговори з осередніми державами в імени України, та заключеного ними миру за рахунок України. Цього від большевиків уже тоді легко можна було ожидати.

Негайно по цій постанові, з пропозиції С. Петлюри й по його домаганню почалися переговори з командуючим румунським фронтом. Ґен. Щербачев після довгих переговорів по прямому дроту з С. Петлюрою, погодився на це й видав перший свій наказ, який розіслав по телеґрафу всім частинам обох фронтів, приняввши тим фактично на себе командування. В ньому повідомляв Щербачев усі війська, що він приймає на себе головне командування українським фронтом і наказує слухатися всіх його розпоряджень. Тут же ґенерал зазначив, що не буде втручуватися в громадську й політичну роботу, яку взяла у свої руки Ц. Рада разом з організаціями инших національностей. Але в саму критичну хвилю, розпочатої збройної оборони України проти большевицької інвазії, ґенер. Щербачев, як я вже сказав, відмовився від командування українським фронтом, чим викликав повну анархію й розвал серед неукраїнських військових частин цього фронта.

Криленко ввесь час перегружував телеґрафічні апарати своїми демаґоґічно-аґітаційними наказами. Всі вони, що переходили через Київ на Румунський і Півд.-Захід. фронти, поступали на орґанізовану мною цензуру й богато з них зовсім не пропускалося далі. До того більшість цих наказів була звичайним „пустомельством", большевицькою „болтовньою". Пригадаю наприклад „срочний, таємний" і т. д. наказ, про оголошення осередним „державам-імперіялістам, мировой буржуазії і прочая священной войни", коли осередні держави відмовилися приняти большевицькі пропозиції перемиря. Телеґрама ця була пропущена мною на Рум. та Півд.-Зах. фронти як нешкідлива для утримання там ладу. Памятаю також і відповідь від якогось московського корпусу з Румунського фронту, в якій корпусний „савет" просив Главковерха скорше прислати на заміну корпусу тих священиків, що будуть вести цю священну війну, бо салдати корпусу не хотять довше залишатися на фронті.

Згодом більшість телеґрам почали набірати все більше й більше явно ворожий характер проти України, Центр. Ради, Ґенер. Секретаріяту і взагалі проти українського національного руху, що привело до затримки на київському телеґрафі майже всіх розпоряджень Ставки. Це в значній мірі паралїжувало успіх большевицької аґітації на фронті, затримувало її поширення й відтягало розвал українського фронту, та гальмувало орґанізацію большевицьких сил.

У ночі на 3. грудня викликала Ставка фронту до прямого проводу ґенерального секретаря справ військових. Тому, що більшість розмов на виклики вів я саме тоді находився на телеґрафі, то й тепер підійшов до апарату. Довелося вислухати десятисаженну лайку Ставки, як звідти переказували, самого главковерха Криленка, що протестував проти затримки „оперативних" і инших телеґрам Ставки у Києві, бо це, мовляв, шкодить успіхови „операцій фронта, служить на користь ворогу", що це є „ізмена Росії", робочим і прочая і прочая". Все це закінчилося погрозою „расправіться, предать віновних суду" і т. д. На це я відповів, що ми маємо свій штаб українського фронту, до якого діла Ставка з Могилева немає. Коли хоче Могилів, а це й нам бажано для користи справи, контакту між двома рівноправними штабами, то це справа инша. Зносини ж „Верхоглава з Могилева" (так я іронічно назвав Криленка замісць „Главковерха") з окремими частинами й штабами українського фронта з цього моменту ніяким чином допущені не будуть. Далі наша розмова почала набирати такого характеру, що телеґрафістка не могла передавати її. Довелося скінчити балачку. Перервавши розмову, я наказав негайно виключити Могилів з усіх телеґрафів Київа й України. Це було добросовісно виконано телеґрафістами. Большевики згодом встановили свої телеґрафні зносини з південно-західним фронтом (з осібною армією) по одному лише проводу на лінії через Лунинець-Сарни-Рівне. Але ця лінія працювала не завжди, бо була часто переривана Українцями.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На страйкуючих майнерів.

Щоби помогти страйкуючим майнерам, Сестрицтво Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36 У. Союза, уладило збірку, якою зайнялися: Анна Стрілець, Анна Мацковська, Анастазія Пастернак, Катерина Білей, Софія Галушка, Марія Білей, Паранька Росоловська, Марія Новак, Софія Матковська, Катерина Олексин і Софія Гунька.

Зложили: Б. Антонів, Г. Боднар по $2.00; А. Швецький $1.50; А. Романський, О. Олексин, Р. Круль, С. Новак, І. Головка, І. Крик, І. Гранковський, С. Балюк, І. Стехна, М. Юрків, І. Дорофей, Марія Новак, І. Оліщук, В. Семчук, П. Возняк, П. Возій, Д. Затир, Я. Короташ, С. Ґереґа, Т. Сапатій, М. Чугай, І. Великович, Н. Мурашко, І. Вовкович, С. Свереда, Т. Романів, І. Крайковський, Н. Сороктий, М. Антонів, С. Петришин, В. Лучишин, М. Манка, М. Федоришин, Г. Сухарник, С. Ходак, М. Стегна, С. Тіцька, І. Паснак, М. Захарко, М. Грицак, П. Маціковський, П. Гранковський, Н. Меліничин, Д. Парута, Ф. Висоцький, В. Кисіль, В. Восціховський, І. Романів, В. Дорофей, М. Дорофей, Д. Рудий, В. Руда, П. Полянский, Марія Біличка, Ф. Онуфрик, П. Стадник, В. Бялецький, В. Билей, І. Федоришин, Н. Андрів, Н. Шпирналь, В. Польовий по $1.00; Ф. Чухай і К. Шевчук по 75 цнт.; І. Притулей, О. Дуда, С. Пришляк, О. Луців, Н. Баран, Анаст. Моломет, Ф. Плекан, Н. Швець, Д. Федик, А. Онуфрик, О. Цимбаліста, Н. Плекан, А. Гандзин, Я. Андрійців, П. Благий, М. Микитин, Н. Волошин, Т. Ґерула, Н. Романів, Юлія Ланяк, М. Паньків, Михаліна Пічак, А. Ланюк, А. Хованець, В. Третяк, Н. Воляк, Т. Бозій, Н. Мішура, Сипян, М. Бойко, А. Бойко, Шурґот, Ш. Півторак, Ш. Данилишин, В. Гранковський, В. Скробач (стар.), Крук, Хоптяний, І. Лисий, Г. Булавинець, Коник, Г. Сеник, Ф. Кобрин, Ґ. Яцький, В. Нарівна, Ф. Озарів, І. Ковба (стар.), Г. Бардашевський, Савіцький, Іван, Ш. Федоришин, В. Пукіш, В. Кузик, Б. Моровський, В. Ґереґа, В. Пастернак, Й. Кулик, С. Капітан, Явдоха Кушлик, Марія Гопсак, С. Пачтацький, П. Гусар, Цицак, Л. Сирочинський, М. Василишин, П.Климців, О. Гарасимчук, Н. Квасниця, С. Андрусів, А. Романський, В. Ковтун по 50 цнт.; А. Петрів і С. Мельник по 40 цнт.; Анна Барнась, І. Бібонський, Б. Гарбуз, П. Ґархитко, Н. Когут, Сидор, Макий, Поповіч, Катр. Кузьмінська, А. Турик, О. Яськів, А. Мельник, І. Ґерусь, Д. Дацьо, Анна Цюпик, Марія Сулима, В. Іванців по 25 ц.; В. Кузьмик 35 цнт.

Разом $119.90.

Всім жертводавцям щира подяка. Гроші переслано через Обєднання.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Наша громада поступає вперед.

Куди не поглянемо, всюди добачуємо змагання до злуки, єдности і любови. Це явище є знаком поступу і свідомости.

Де є солідарність, там є і любов, на якій повстає сила. А навпаки, де брак солідарности, єдности, там царює заздрість, ворожнеча, незгода. За цим приходить розклад, а вкінці й упадок. Ведені такими мотивами, передові перт-амбойські Українці постановили поширити в громаді солідарність, єдність і любов, щоби цим створити сильну громаду.

Та щоби покласти трівкі основи під ново-зреформовану громаду, треба було, щоби усі громадяне зрозуміли доцільність і потребу такої реформи. І якраз, перт-амбойські Українці, без ріжниці релігійних чи партійних переконань, стали до спільної активної праці в реформованню української громади, чим дали доказ громадянської свідомости і тої запоруки, що перт-амбойська громада внедовзі стане на висоті свого завдання і що буде могла стати взором іншим громадам.

Плян, на якім реформується наша громада.

Усі місцеві українські товариства, братства і сестрицтва вибрали на своїх мітинґах делеґатів (відпоручників) по 3 члени з кожного, через яких на зборах, дня 7 липня с. р., ввійшли в члени місцевого Українсько-Американського Сітізенського Клюбу, який рівнож після ухвали загальних зборів з дня 20 мая с. р. мається зреформувати, відповідно до вимог цілої громади.

Висше згадані делеґати на зборах дня 7 липня с. р. вибрали зпоміж себе 9 членів до заряду ново-зреформованої громади. Тії же дня 21 липня с. р. уконституувались, це є розділили працю в громаді поміж себе в цей спосіб:

Предсідательство обняв гр. Іван Ваверчак; заступник Кирило Пелещак. Діловодство: Йосиф Буката, заст. Николай Пащин. Касієрство: Григорій Дячишин, заступник Іван Даньків. Контрольори: Йосиф Ґоліновський, Михайло Вітів і Василь Дригинич.

На зборах делеґатів ухвалено підставову точку статута громади, щоби кожне товариство і братство вплатило в титулі вступу одноразово $10.00. Рівнож цею сумою покривається вступ кожного члена, однак члени мають платити до ново-зреформованої громади місячну членську вкладку 5 ц. З тих вкладок має повстати фонд „Добровільна поміч нагло потребуючим членам" в громаді.

З вплачених вступів має повстати фонд будови Укр. Народного Дому в Перт Амбой, Н. Дж., до него долучається сума $1000.00 зібрана на ту ціль істнучим до тепер місцевим Укр. Амер. Сітізенським Клюбом. Також до цего фонду належати будуть всі приходи з підприємств, які коли будуть улаштовані громадою, згори означені на ту ціль. Дальше, до цего фонду будуть долучені всі вплачені уділи на будову Укр. Нар. Дому в Перт Амбою, які коли будуть ухвалені загальними зборами і одобрені стейтовими властями.

Щоби улекшити працю екзекутиві при збиранню 5 ц. членських місячних вкладок, постановлено делеґатами дня 7 липня с. р. щоби члени, при плаченню в своїх товариствах, братствах і сестрицтвах членських належитостей рівночасно платили висше згадану вкладку. Та для більшої вигоди можуть платити квартально або піврічно, згори.

Це обєднання всіх місцевих сил має на ціли створити сильну, могучу громаду, а клич: „Оден за всіх — всі за одного!" має ввійти в життє!

Всяка праця в громаді має вестися систематично для добра і слави як громади, так і цілого українського народа.

Це коротеньке пояснення хай буде заохотою всім громадянам стати в ряди до спільної праці для добра нашої громади, а пересторогою хай буде для тих, що беруться пояснювати ціль реорґанізації нашої громади в іншім значіню.

Іван Ваверчак, предс.
Йосиф Буката, секр.;
Григор. Дячишин, кас.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Готуються до листопадового свята.

Як звісно з попередних звітів про життя у Филаделфії, Па., Січовий округ поставив собі за завдання довести до того, щоби **всі національні товариства і брацтва спільними силами гідно відсвяткували листопадове свято.**

Як відомо, на день 15. серпня на 8 год. вечером, в Січовому домі, 717 Н. Френклин Стр., Филаделфія, Па., відбудуться в тій справі збори, на які запрошується предсідателів і секретарів всіх тих українських товариств, які бажають того, щоб Українці Филаделфії бодай державне свято разом відсвяткували.

На цих зборах буде обговорена справа в тому напрямі, щоб спільними силами сотворити комітет для листопадового свята. Цей Комітет усталить потім програму, розділить до виконання точки програми і т. п. Треба вірити, що на 15. кожде живе товариство візьме участь у зборах і в той спосіб започаткується спільну працю. **Др. В. Клодницький.**

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Князя Данила, від. 356, повідомляє, що надзвичайний і місячний мітінґ відбудеться в 8-ій год. вечером в суботу, 11-го серпня, в Народнім Домі, 3322 North Lawrence St., N. Philadelphia. Проситься всіх членів прийти на час, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости. — Мих. Долиний, предс.; Вас. Мущинка, кас.; Теодор Черевка, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 12. серпня, в 1-ій годині пополудни, в гали У. Н. Дому на Вест 14-ій вул. Проситься всіх членів прибути на збори, бо будуть важні справи до полаьодження. Довгуючі члени мають вирівнати свій довг. — В. Репужинський, гол.; Ст. Качоровський, кас.; Н. Задерецький, фін. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома членам Тов. Єдність, від. 163, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 12. серпня, в 1-ій годині пополудни, в Укр. Гали, 849 N. Franklin St. Проситься всіх членів прийти на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі підлягають карі. Будемо принимати нових членів без вступного. Проситься членів привести своїх знакомих, котрі хотять вступити в члени. — Михайло Паранич, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 289, повідомляє, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 11. серпня, в годині 8-ій вечером, в товариськім домі, 1258 Harrold St. на Норт Ґудман. Обовязком є кождого члена прибути на означений час. Ті члени, що вписались минувшого мітінґу, мають також прийти на сей мітінґ. — Д. Коритко, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться 12. серпня, точно в годині 1-ій пополудни, під ч. 620 Morton Ave. Уряд взиває всіх членів прибути на мітінґ, бо буде справа Сиротинця. — М. Іщук, предс.; О. Коваль, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збручча, від. 280, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, 12. серпня, в 2-ій годині пополудни, в домі У. А. Горож. Клюбу, 618 Lackawanna Ave. Проситься всіх членів прийти на означений час. — В. Бутинський, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 11-го серпня, точно в 8-ій год. вечер., в гали церковній на Ґренд Ст. Пожаданим є, щоби всі члени явились, бо є дуже важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим вирівнати свої залеглости. Членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, проситься принести на сей мітінґ. — К. Демедюк, предс.; Д. Гуменюк, кас.; Н. Моссора, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, відбуває свої збори що друга субота по першім в Укр. Роб. Домі, 15 Е. 3. улиця, в 8-ій год. вечером. Отсим повідомляється, що Тов. Буковина принимає тепер членів безплатно. Кождий член, що належить вже до Тов. Буковина, а має знакомого, що хоче вступити в члени Тов. Буковина, хай прийде з ним на збори. Всі члени повинні явитись на цих зборах, бо за занедбаннє дальшої праці в Товаристві будуть карані на підставі статута. — М. Т. Паламарок, фінанс. секретар.

БРИДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що мітінґ відбудеться дня 11. серпня, в суботу, точно в 8-мій ьод. вечер., в гали церковній, 34 Біч ул. Взивається всіх членів прийти на час, щоб скоро мітінґ перепровадити. Взивається тих членів, котрі не були на обох пікніках, щоб заплатили по 35 цнт. за тікети. — Мих. Галькевич, фін. секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 14. серпня, в годині 7-ій вечером, в гали церковній на 25. ул. Кождий член обовязково повинен явитись, бо важна справа. Не явившийся підлягає карі. — Юрій Бойко, рек .писар.

РОЗБИВАЧІ НАШОЇ КООПЕРАЦІЇ.

Дня 10. червня ц. р. відбулося перше кооперативне свято в Косові. Учасників було до 6,000 осіб з цілої Гуцульщини. Щоби не допустити до свята, зглядно щоби саме свято розбити, команданти кількох постерунків намовляли наших кооператорів, приналежних до політичних партій, щоб забирали голос на святі й виступали проти панів, проти У. Н. Д. О. Однак наші кооператори, зрозумівши, куди дорога в ліс, відправили небажаних гостей як слід.

Чорний.

З БИТВ О ЛЬВІВ

(Продовженнє)

(10)

Відзивається командант сотні: „Встати! Перша, друга, трета чета і оба скоростріли в розстрільну. Четверта чета в запасі 200 кроків за ними". Команданти чет виповнюють приказ і вже чети стоять в розстрільній, а по боках скоростріли.

Кождий стрілець тримає кріса в руках. Командант сотні глядить на годинник і нараз приказує: „Вперед"! Все рушає вперед... Кождий з напруженнем глядить на перед себе... Тому, що мрака, Ляхи нас не бачать і не стріляють. Так спокійно сунеться ціла лінія. Аж тут видно польські окопи, обведені кільчастими дротами, і в тім моменті сипляться сотки ляцьких стрілів. Розпочинається сильна стрілянина з обох сторін. Наші стрільці кидають на ляцькі окопи ручні ґранати, а Ляхи тимсамим відповідають. Не уважаючи на град ляцьких куль, сунемося на животі вперед до ляцьких дротів, однак котрий з нас дістанеться до них, там і лишається на віки... Тимчасом на нас падуть стріли і з боків. 3-а сотня находиться в дуже критичнім положенню: ані вперед, ні взад!... В нашій лінії страшний вид... що кілька кроків ранені, які немилосердними голосами ридають з болю... Санітарі пораються коло ранених, але і з них є вже дві жертві, а решта не може собі ради дати з раненими. Та помагають їм в сім ділі — побратими. — Легко ранений стрілець ратує свого тяжко-раненого товариша, а один стрілець бере на плечі тяжко-раненого хорунжого Ф. і несе його на цегольню, не оглядаючися на ляцькі скоростріли, які без перестанку стріляють. Ще раз пробує 3-а сотня йти вперед, але хто тільки підлізе близше ляцьких дротів, зараз трафляє його ворожа куля. Здобути ляцькі окопи є неможливим!

Тимчасом наша цегольня, з якої ми робили наступ, наповняється раненими. Тут чути лиш крики, плачі та зойки ранених, а є їх богато. Майже всі тяжко ранені. Санітарі бандажують їх. Котрий з ранених готовий вже зі своїм бандажованнем, приходить до себе і питається свого товариша: „Скажи, чи буду я жити? Я так хотів, би ще раз побачити своїх"!

Другий знова: „А що, здобули наші ляцькі цегольні? Поможи їм, Боже".

До нас приходить командант куріня і приказує зробити вечером відворот, бо тепер годі.

Стрілянина не перестає, однак вже слабшає... Надходить вечір і трета сотня одинцем вертає до цегольні. Рахуємо страти: 8 забитих, 42-ох ранених в тім двох командантів чет: хорунжий Ф. (зістав тяжко ранений в ліву руку і хребет) і булавний Ш. Всіх ранених зараз відставляється до полевої лічниці в Сихові, а звідти санітарним потягом до Станиславова.

4-ох наших трупів, які лежать коло самих польських окопів, годі забрати і вони остають там. Прокляті цегольні! Скільки жертв вони вже нас коштують!

Стрілянина перестає зовсім. 3-та сотня іде до Козельник. Одна чета з третої сотні обсаджує зелізничий шлях на ліво від цегольні, а решта сотні ніби відпочиває. Межи стрільцями настрій поганий, бо вони стратили сегодня найліпших своїх товаришів. Кождого обгортає сум. На цегольні лишається ціла зелізна сотня, бо Поляки готові в ночі на нас напасти. Майже цілу ніч стріляє ляцька артилерія, однак без успіху.

На другий день вся 3-а сотня (так старшини, як і всі стрільці) дістає письменну похвалу від команданта бригади отамана Микитки за вчерашній наступ. Найбільш визначилися з нас отсі: хорунжий Ф. (який пізнійше дістав найвисше признання від Начальної Команди Галицької Армії) і десять стрільців, між иньшими і вістун Луцький, якого команда куріня підносить до десятника. Хто бачив сих людий в битві, той переконався, що се справжні герої!

Вечером тої самої днини о 7-ій годині починає польська артилерія сильний огонь, а за нею обзиваються і скоростріли і то на цілім відтинку нашого куріня. Польська панцирка, підїхавши на Перзинківку, обстрілює село з фляники. Стрілянина триває ½ години і устає. Поляки не йдуть наперед! 3-а сотня в „острім поготівлю", бо сподіємося наступу з ляцької сторони. В 12-ій годині в ночі повторяється та сама сцена і тим самим кінчиться. Аж над ранком о 4-ій годині обзиваються всі ляцькі пушки. Зі Львова бють 15-центиметрові. Щось буде! 3-а сотня обсаджує зелізничу дорогу і чекає, що далі буде. На ліво до Коломийців і на право на цегольню до зелізної сотні відходять від нас стежі. Стежі вертають з донесенням, що в обох місцях все в окопах, як в нас. Канонада триває до 7-ої години рано. О тійже годині чути на ліво від нас сильну стрілянину піхоти та скорострілів, яка триває яких десять хвиль, а потім чути: „Гураа!"...

Се Ляхи наступають на ліве крило Коломийців. З третої сотні відходить знова лучба до Коломийців і не вспіла вона ще вернути, аж тут чуємо за нашими плечима в селі Козельниках „Stój! Hajdamako!" і стріли. Се Ляхи перервали фронт на Коломийцях і вже є в нашім селі та стріляють до амуніційного обозу 3-ої сотні, який однак утікає перед Ляхами. 3-та сотня находиться тепер в середині межи Ляхами. Зараз дві четі з 3-ої сотні роблять фронт на село, аби здержати Ляхів. Стріляти ми не можемо, бо в селі є ще і наші. Тимчасом Ляхи наступають на нас з обох боків: з переду і зі заду. 3-а сотня робить відворот за село Козельники і звідси іде в протинаступ разом зі зелізною сотнею (яка також опустила цегольню). З цеголень обстрілюють нас Ляхи скоро стрілами, однак це не спиняє наших стрільців. В нашій розстрільній чути оден клич: „Вперед!" Скоростріли наші обстрілють село Козельники. Межи Ляхами велике замішання, бо вони здуріли. Не знають, що є? Тут ми утікаємо, а тут знова наступаємо. І так ми вже переходимо перші хати Козельник. Являється наша панцирка, яка ще більше заохочує наших стрільців до наступу своїми стрілами. Ціла лінія посувається наперед разом з панциркою. Ляхи утікають, лишаючи в селі своїх ранених та амуніцію. На полю, за селом, бігають осідлані коні без їздців. Се коні польських уланів. На будці ч. 8 є вже польський скоростріл, який обстрілює нас, однак не довго, бо Ляхи утікають, лишаючи нам триніжок від скоростріла і двох Ляхів дістається в наші руки.

Се Варшавяки, в чорних споднях, боксових черевиках та кальошах. Наша розстрільна іде дальше вперед. Вже заняли ми позиції трох коломийських сотень. Фронт такий самий, який був перед польським наступом. Ми приходимо під Перзинківку, де стрічаємося з отаманом Микиткою та сотн. Г.

(Дальше буде)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На читальню „Просвіта" в Турівці.

Виділ товариства читальні Просвіти в Турівці щиро дякує за жертви, зібрані в Америці і подає:

Нині стоїть дім мурований, 14 метрів довгий 10 м широкий 3 м. і 50 ц. високий, критий дахівкою з двома пивницями, під сподом бетоновими, коштом понад 800 долярів, а ще що не вибілений, бо ще потреба понад 200 дол.

Дорогі Браття і Сестри! Ваші жертви записані в памятну книгу золотими буквами на першім місці, бо Ви зробили перший крок в тім важнім ділі і вона остане на вічну память ще і нашим потомкам. Спасибі Вам, дорогі Браття і Сестри, за Ваші щедрі жертви, нехай Бог Вам сторицею за се винагородить, а нам всім дай, Боже, ще діждати слушного часу, де би всі разом могли сказати словами Шевченка: „В своїй хаті своя правда", що дай Боже!

Михайла Кісліцького 10 долярів Гуменюк зложив, всіх гроший разом ми отримали 410 долярів. Звіт доручив нам п. П. Луків.

Турівка, дня 28 червня 1928.

За Виділ чит. Просвіти:

Василь Грoховський, голова; **Семен Корейко**, писар.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На будівлю Народного Дому в селі Смиківцях, пов. Тернопіль.

Як відомо з попередної відозви, наші родимці з с. Смиковець звернулися до нас за допомогою побудувати дім читальні „Просвіта". Односельчане з Смиковець, що мешкають в Нюарку, Н. Дж., відгукнулися на прохання братів і приступили до збирання жертв. Треба признати, що не словами а ділом причинилися до цього патріотичного діла і зложили доброві́льні датки. По 15 дол.: Т. Тлумацький, М. Басок, Дм. і М. Гаврилів; по дол.: П. Канарок; по 5 дол.: Е. Роговський; по 2 дол.: М. Бубин, Д. Чикал; по 1 дол.; М. Мельник, І. Гирич, І. Федорків, Ю. Зибик, М. Куцин, М. Пласконів, М. Павлусь, І. Маньківський. Тов. Тернопільщина вдарувало з каси 10 долярів, таксамо тов. Тернопільщина зізволило збирати на балі. Збіркою занялися дві жінки: А. Карпа і Соф. Пирожак, котрі зібрали 11 долярів. З попередної збірки осталося в мене 3 дол.; разом $96.00. З попередної збірки було $130.00, котрі зістали вислані до краю. Жертводавці були поміщені в часописи Свободі.

З тих двох збірок прийшло отже 226 долярів, які вислано на руки голови в селі Смиківцях, Михайла Козуба. Просимо односельчан з Смиковець, що мешкають по ріжних місцевостях Америки, щоби поспішили зі своїми жертвами на таку культурну ціль як Народний Дім.

Жертви просимо слати на руки комітету в Нюарку, Н. Дж., або впрост до села Смиковець, на руки голови читальні „Просвіта", гром. Михайла Козуба.

Комітет.

Василь Шкода.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ПОЛЬСЬКОГО МАЛПУВАННЯ.

(Складена по матеріялам з англійських жерел).

(Тяг дальший)

НЮ ЙОРК.

Тут Поляки заходили,
Мов ті вуші на огні,
По косьцьолах ксьондзи грубі
Стали править молебні.

Ой летять наші герої;
Тільки сядуть де вони,
Буде Польська пишатися
Та обшарпані пани.

Вже й плякати написали,
Встановили точний плян,
А героїв все не видно —
Мовчить страшний океан:

Юрби Антків та і Юзьків
Сараною вкрили біч,
Один другого хвалили,
Запивали могорич.

От і вечір вже присунувсь,
Не втиха густий Іст Сайд:
„Юзю, Казю, цо там слихаць?"
„Лецом, вшистко ест олрайт".

Довго боми гомоніли,
Виглядали земляків —
Але кинем їх, тай глянем
На тих „славних" летунів.

ПІЛСУДСЬКИЙ ЛІТАЮЧИЙ.

Ну, як, Казю, не боїшся?
Та чого? Я бачив гірш.
Подивись, не видно краю
Океану здовж і вшир.

А ти, Казю, взяв бальони,
Щоби плавати могли?
„Натуральне, ту до лясу
Не уцекнеш „венцей ти".

От земля остання скрилась,
Хвилі лагідні блищать,
Про Америку герої
Любб-мило гомонять.

Злоти що? — доляри ліпші
Ну, а слава, що й казать.
Будуть в світі Пілсудского
Усі люди вихваляти.

Скоро казку розказати,
А летіти інча річ,
Це не з Києва тікати,
І не пити могорич.

Десь Азори мали бути,
Може вкрав хто нам на зло,
Або в хвилях океанських
Їх пісочком занесло.

Зажурились рицержики,
В пятки геть душа втікла,
Очі скачуть по злодійськи
Та шукають корабля.

Повертай! гукає раптом
Казьо другому орлу.
„Беж керунек" на Еспанію
Я летіть не хочу в „мглу".

Ось літак широке коло
У повітрі описав,
І що духу на утечу,
Мов би козак за ним гнав.

Ось і сонце вже спустилось,
Заблищало на воді,
Лекше стало геройчикам
Утікати від біди.

Раптом: „Казю! Казю! Казю!
То товариш закричав,
Подивися, у долині
Появився пароплав.

„Вниз негайно падай, браце,
„А то бігме, ще втече;
Ламай рурку, хай олива
В океан собі тече.

Впав Пілсудський мов шкапина,
Бризки вгору піднялись,
„Матко Бозка Ченстоховска!"
Слава Богу, що спаслись.

А „Пілсудский" на мотузці,
Мов той пес з хвостом униз,
За німецьким пароплавом
По морській воді поліз.

А в Ню Йорку виглядають,
Сушать вохкі прапорі
Та все дивляться, чи скоро
Когут зявиться вгорі.

(Конець буде)

ЗІ СПОРТУ И ГИГІЄНИ.

БОРОТЬБА ЗЕЛІЗНЯКА З ЖИДІВСЬКИМ ЧЕМПІОНОМ МАЄРСОМ.

В суботу, дня 4. серпня с. р., відбулася в Пайонір Клюбі на Іст 24 улиці в Ню Йорку боротьба межи Зелізняком і жидівським чемпіоном з Шікаґо, Маєрсом. Боротьба була цікава, бо оба борці старалися показати свою здібність, сприт і силу, яка у них находиться.

Боротьба тревала 57 минут і пару секунд, і кожда минута була цікава, тому, що публіка вже бачила, як сей жидівський чемпіон кладе на лопатки всіх борців за кілька секунд, ну, але сего він не втяв зі Зелізняком.

По 57 минутах боротьби, коли Маєрс перекинув Зелізняком три рази через голову і заморочив його, Зелізняк ловить Маєрса за голову і ноги, підносить його дуже скоро вгору і кидає його на землю. Так Зелізняк став побідником над Маєрсом по 57 минутах боротьби.

Маєрс незадоволений зі сеї боротьби і викликав Зелізняка ще раз на боротьбу, котра відбудеться сеї суботи, 11 серпня в тім самім клюбі.

НЕБЕЗПЕЧНЕ СОНЦЕ.

Фараон Тутанкамон і його египетські сучасники не були зовсім дурними, коли почитали сонце. Бо воно в повному того слова значінні є „джерелом усеї живої і механічної сили, є носієм усього життя і всякого руху", як сказано у староєгипетському гимні.

На жаль, на світі вже є так, що і від найліпшого можна мати шкоду — коли його беремо за богато. Що за богато, то нездорово. І колиб сонце світило ще раз так гарно — воно має свої небезпеки, ба, воно має тих небезпек тим більше, чим гарніше світить.

Та людське тіло самочинно бороняться перед діланням надмірних сонячних проміннів, так, що у глибших верствах шкіри витворює т. зв. темний пігмент. Себто наше тіло витворює цей пігмент тому, що ми належимо до білої расси. Мурини не можуть витворювати цього пігменту, бо вони вже чорні. А Мурини виглядають для нас тому чорними, що зовнішня верства їх шкіри (епідерміс) абсорбує видимі проміни сонця і проковтує їх, а шкіра білих людей відбиває ці проміні (рефлектує).

Чи біла шкіра краще хоронить перед сонячними проміннями, ніж чорна? Чи з краскою шкіри є таксамо як із краскою одягу? Бо знаємо, що білий одяг в горячих (тропікальних) околицях є відповідніший ніж темний, бо він втягає в себе двічи стільки сонячних промінів.

Колиби було так, то розходилося би лише про проміні тепла. Одначе **сонце крім тепла і світла висилає ще інші проміні, яких ми ані не бачимо, ані їх не чуємо.** Це проміні, які мають меншу довжину филь, ніж барва з найменшими филями, яку ми можемо бачити нашими очима: **фіолетова.** Проміні ті лежать у сонячному спектрі поза фіолетовою барвою. А ми називаємо ці **проміні** з латинська **ультрафіолетові**, або **позафіолетові.** Саме **ці проміні мають величезний вплив на людський організм, у доброму і злому значінні.** Бо чим коротші є филі якогось проміня, тим вони небезпечніші і тим шкідливіші можуть бути для клітин людського тіла. То вже майже загально відомо, що Рентґенові проміні, яких филі дуже короткі, можуть навіть умертвити людину.

Ультрафіолетові проміні не є такі страшні, бо вони й не є такі вже дуже короткі. Але й вони могли би принести більше шкоди ніж пожитку, колиб добра природа не подбала, що ці проміні не можуть продістатися занадто глибоко у наше тіло. Можуть продістатаватися глибоко лише проміні довгофилисті. Коли держимо руку до сонця і глядимо через пальці, то вони мерехтіють червоно. Це тому, що червоні проміні мають доволі довгі филі і тому перепускаються, переходять наскрізь. Коротші проміні: фіолетові і ще коротші ультрафіолетові задержуються у горішній верстві шкіри (епідерміс).

Тож виходило би, що маємо в шкірі щось таке, що відбирає коротшим проміням їх шкідливі складники і перемінює їх у нешкідливі проміні тепла. Можна сказати, що людський організм має якийсь такий апарат до перетворювання (трансформатор). І справді воно так є: насамперед тонша зверхня верства шкіри (т. зв. рогова) перемінює ультрафіолетові проміні у проміні тепла, а потім пігментові клітини (які є трохи глибше) проковтують усі проміні коротко-филисті, отже і фіолетові і сині.

Лише **червоні і жовті проміні можуть продістатися глибше**, але вони не можуть занадто заподіяти — **вони нас лише огрівають.** Вони печуть нас, але не „спалюють". Це роблять проміні коротко-филисті. Люди з рідкою шкірою обсмалюються скорше і сильніше, ніж люди з густою шкірою, бо ті люди є краще забезпечені перед ультрафіолетовими проміннями і горяч тих проміннів скорше відкидає на зверх.

Обсмалювання шкіри є не лише охороною; воно має ще іншу ціль. Між пігментовими клітинами є закінчення нервів, а коли тепло перетворюване з світла їх подразнить, то ці закінчення нервів розширюють шкірні судини. Тоді виділюється більше поту, а це для людського організму означає, що він через парування позбувається надвишки горяча (спеки). Бо проти сонячної спеки ділає краще ця вода, яку виділюємо зі себе (піт), ніж та, що її пємо, щоби охолодитися. Колиж занадто кажемо працювати цьому нашому апаратові, трансформаторові, він псується. Тоді наступає переpалення, запалення шкіри, яке дуже болить, а яке супроводжає горячка. Деякі люди наслідком ультрафіолетних проміннів дістають іще й на лиці т. зв. веснянки (рябе лице). Це найлекше приключається рудоволосим, коли діти до 6. року життя ніколи їх не діставнуть.

Щож є причиною веснянок? В кождій шкірі витворюється пігмент і кожда шкіра виділює пігмент. Сонячні проміні можуть мати вплив на витворювання його, можуть помагати затрачувати його. У деяких людей сонячні проміні нагромаджують цього пігменту, що саме називаємо веснянками. В газетах читаємо оголошення ріжних фірм, що продають ліки проти веснянок, але найліпшим способом проти веснянок є ширококрилий капелюх, червоні або бурі парасолі, згл. серпанки таких красок.

Колиж тіло прийняло в себе забагато проміннів, а при цьому не виділювало поту, то в тілі назбирається стільки горяча, що наступає сонячний удар. Сонячний удар обявляється: болями голови, утратою притомности й ін. Сонячний удар навіщує людей, які довгий час сидять на сонці у невідповідному одязі, а саме в одязі, який стояв на перешкоді віддаванню (виділюванню) тепла. Сонячний удар грозить також тим людям, які замало перебувають на воздусі, а нараз виставляють тіло на сонце за богато і за довго.

Підчас спеки треба теж змінити харчування. Їсти менше мяса, а більше городовини, головно квасковатої, богато овочів. Добре є пити лімонаду, але не давати за богато цитринового соку (дехто дає сок з цілої цитрини), бо надмірна скількість цитринового соку змінює склад крови. Занадто зимна вода, випита натще, впливає шкідливо на слизову болону жолудка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Mr. I. Knowitt — Mrs. Knowitt certainly is an extravagant woman — By Thornton Fisher